



An analysis of the consequences of the Civilization University

Ali Hedayat Fasandoz*

Jafar Beikzad**

Mojtaba Ramazani***

Farhad Nezhad Irani****

Received on: 15/03/2022

Accepted on: 17/08/2022

Abstract

Developing a new Islamic civilization has been mentioned as one of the goals in the Second Phase of the Revolution. For achieving this goal, the academic community becomes more active. Besides having innovation, entrepreneurial, research, and educational functions, leading universities should be able to civilize based on spirituality and religious beliefs and following doctrines of Islam. Data were collected using a semi-structured interview. Inductive content analysis was utilized to analyze the data using the software. Based on the obtained data, extracted components related to the consequences of this approach include: 1) presenting an inspiring pattern, 2) training global leaders, 3) creating a status for the settled region, 4) designing civilized foundations, 5) production prosperity, 6) increasing productivity, and 7) producing entrepreneurial science. Two dimensions including institutionalization of spirituality and knowledge transfer were identified for the main construct. Besides adaption of function to extracted indicators, universities can determine their status in civilization-building.

Keyword: University, Civilization University, Science, Islamic Civilization.

* Ph. D. student comparative management and development, Islamic Azad University, Bonab Branch, Bonab, I. R. Iran.

alihediyat1365@gmail.com

0000-0002-1509-9387

** Assistant Professor, Islamic Azad University Bonab Branch, Bonab, I. R. Iran.

(Corresponding Author)

beikzad_jafar@yahoo.com

0000-0002-8465-8998

*** Assistant Professor, Islamic Azad University Bonab Branch, Bonab, I. R. Iran.

dramazani@gmail.com

0000-0003-3097-0596

**** Assistant Professor, Islamic Azad University Bonab Branch, Bonab, I. R. Iran.

irani.farhad.ir@yahoo.com

0000-0003-3008-9328



واکاوی پیامدهای دانشگاه تمدن ساز

علی هدایت فسندوز*
جعفر بیک زاد**
مجتبی رضانی***
فرهاد نژاد ایرانی****

چکیده

در بیانیه‌ی گام دوم انقلاب، ایجاد تمدن نوین اسلامی از جمله اهداف ذکر شده است. برای نیل به این هدف لازم است جامعه‌ی دانشگاهی کشور فعال‌تر شود و دانشگاه‌های پیشرو ضمن داشتن کارکردهای آموزشی، پژوهشی، کارآفرینی و نوآوری باید بتوانند بر پایه‌ی معنویت و باورهای دینی و با تأسی از آموزه‌های اسلام ناب محمدی (ص) به تمدن‌سازی اسلامی بپردازند. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش، مصاحبه‌ی نیمه ساختاریافته است. تحلیل داده‌ها با روش تحلیل محتوای استقرایی با استفاده از نرم‌افزار انجام پذیرفته است. بر اساس یافته‌های پژوهش، شناسه‌های مستخرج مؤلفه‌های مرتبط با پیامدهای این رویکرد شامل: ۱. ارائه‌ی الگوی الهام‌بخش ۲. تربیت رهبران جهانی ۳. ایجاد منزلت برای منطقه‌ی مستقر ۴. طراحی بنیان‌های تمدنی ۵. رونق تولید؛ ۶. افزایش بهره‌وری ۷. تولید علم کارآفرینانه می‌باشند. همچنین دو بُعد پیامد نهادینه‌سازی معنویت و پیامد انتقال علم برای سازه‌ی اصلی شناسایی شد. دانشگاه‌ها می‌توانند ضمن تطبیق کارکردشان با شاخص‌های مستخرج این تحقیق، جایگاه خود را در تمدن‌سازی مشخص کنند.

کلمات کلیدی: دانشگاه، دانشگاه تمدن ساز، علم، تمدن اسلامی.

* دانشجوی دکترای مدیریت تطبیقی و توسعه، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بناب، بناب، جمهوری اسلامی ایران.

 0000-0002-1509-9387 alihediyat1365@gmail.com

** استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب، بناب، جمهوری اسلامی ایران. (نویسنده مسئول)

 0000-0002-8465-8998 beikzad_jafar@yahoo.com

*** استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب، بناب، جمهوری اسلامی ایران.

 0000-0003-3097-0596 dmramazani@gmail.com

**** استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب، بناب، جمهوری اسلامی ایران.

 0000-0003-3008-9328 irani.farhad.ir@yahoo.com

بیان مسئله

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، هدف انقلاب اسلامی را تحقق تمدن اسلامی و تشکیل دنیای اسلامی مطرح فرموده‌اند. برای رسیدن به این مهم لازم است از تمامی ظرفیت‌های موجود در کشور از جمله دانشگاه استفاده شود. از نظر تاریخی نیز تمدن اسلامی به‌عنوان یکی از تمدن‌های بزرگ بشری، حاصل مبانی دین اسلام و باور به آن بوده است (منصوری و صمدی، ۱۳۹۹، ص ۲۲۸). بررسی فرآیند توسعه در جهان، مبنی بر این واقعیت است که سیستم‌های آموزش عالی، عامل بنیادی تکامل و توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در جامعه بوده‌اند و جوامع مختلف در حال حرکت به سمت نوعی تمدن جهانی علم محور هستند. براین اساس، کشورهایی که در پی توسعه‌ی همه‌جانبه، متوازن و پایدار هستند، می‌بایست نظام آموزش عالی خود را به‌طور متوازن و پایدار توسعه دهند. بررسی و شناخت دقیق وضعیت گذشته، حال، عوامل و نیروهای درونی و بیرونی در فرآیند توسعه‌ی دانشگاه تأثیرگذار است (ثمیری و همکاران، ۱۳۹۳، ص ۶۹). وجود مؤلفه‌های تمدن ساز یا فقدان آن‌ها، تأثیر به‌سزایی در ظهور و افول تمدن‌ها بر جای می‌گذارد (جهانبین و فتحی، ۱۳۹۷، ص ۴۵). بررسی اهداف و رسالت دانشگاه تعیین می‌کند که مبنای همه‌ی ویژگی‌ها و خصیصه‌های تمدن به‌خوبی در کارکردهای دانشگاه وجود دارد. در صورتی که دانشگاه به رسالت خود واقف باشد و به وظایف و کارکردهای خود به‌خوبی پایبند باشد، می‌تواند سازنده‌ی تمدنی پویا و مستحکم بر پایه‌ی معنویت باشد. در قرن حاضر، دانشگاه‌ها به نهادهایی تبدیل شده‌اند که علاوه بر کارکردهای علمی، وظایف جدی و تأثیرگذار اجتماعی، فرهنگی و تمدنی دارند (سعید اردکانی و همکاران، ۱۳۹۲، ص ۷۲). جامعه از دانشگاه انتظاراتی از قبیل تربیت نیروی کار آموزش دیده با صلاحیت و پژوهشگر و نوآور که باعث خلق محصولات، فرایندها، خدمات، سیاست، رفتارها و فهم جدید گردد، دارد (پورجاوید و همکاران، ۱۴۰۰، ص ۱۰۴). تمدن‌ها فرهنگ را غنی می‌کنند و هنر و صنعت را شکوفا می‌کنند. دانشگاه نیز به‌عنوان اردوگاه علم نوین، یک سیستم پیچیده‌ی عقلانی و اخلاقی است و با هویتی که به‌عنوان نهاد علم پیدا کرده است، نظامی از روابط، هنجارها، ارزش‌ها، ایده‌ها، مناسک، رفتارها، امکانات و عملکردهای خاص است (ذاکری‌صالحی، ۱۳۹۷، ص ۱۵). مقام معظم رهبری در توضیح تمدن نوین اسلامی اشاره کرده‌اند، شاخص اصلی و عمومی این تمدن، بهره‌مندی انسان‌ها از همه‌ی ظرفیت‌های مادی و معنوی است که خداوند برای تأمین سعادت و تعالی آنان، در عالم طبیعت و در وجود

خود آنان تعبیه کرده است (نجفی، ۱۳۹۹، ص ۹). بر این اساس تحلیل تمدنی برای ایران اسلامی معاصر از آن جهت حائز اهمیت است که خط سیر انقلاب اسلامی رسیدن به تمدن نوین اسلامی است و لازمه‌ی تحقق چشم‌انداز انقلاب اسلامی، تبیین تئوریک ابعاد مختلف آن است (بشیر و غیاثی فتح‌آبادی، ۱۳۹۹، ص ۳). بنابراین یکی از مسائل مهم در مطالعات تمدنی نقش دانشگاه در تمدن سازی برای حرکت به سمت تمدن نوین اسلامی است. وارداتی بودن دانشگاه در ایران و چالش‌هایی که پاسخ بومی ندارند، مانع تکمیل تصویر تمدنی انقلاب اسلامی ایران خواهد بود. این پژوهش به دنبال شناسایی پیامدهای دانشگاه تمدن ساز در راستای مطالعات تمدن نوین اسلامی می‌باشد. این دانشگاه بومی، پاسخگوی مطالبات جامعه خواهد بود. پژوهش حاضر در پی پاسخ‌گویی به این سؤال است که پیامدهای دانشگاه تمدن چیست؟ بر این اساس، روش الگوسازی در پژوهش حاضر، پارادایم تفسیری می‌باشد که در پی واکاوی اجزای تشکیل‌دهنده این الگو است. در ادامه، پیشینه‌ی پژوهش، مفهوم شناسی دانشگاه تمدن ساز، تبیین مباحث روش‌شناختی و در نهایت پیامدهای دانشگاه تمدن ساز با رویکرد تمدن نوین اسلامی مورد واکاوی قرار می‌گیرد.

۱. پیشینه‌ی پژوهش

در سال‌های اخیر پژوهش‌هایی مربوط به مطالعات تمدنی خصوصاً تمدن نوین اسلامی رشد زیادی داشته است. که در ادامه به برخی از پژوهش‌های مهم نزدیک به پژوهش حاضر اشاره می‌شود.

- خرمشاد و آدمی (۱۳۸۸)، در مقاله‌ی «انقلاب اسلامی، انقلاب تمدن ساز؛ دانشگاه ایرانی، دانشگاهی تمدن ساز» به‌طور خلاصه عصر جدید کارکرد دانشگاه تنها در آموزش، پژوهش، کارآفرینی و... خلاصه نمی‌شود بلکه به‌عنوان یک پایگاه معرفتی به فرهنگ‌سازی و تمدن‌سازی نوین می‌پردازد.

- ذاکر صالحی (۱۳۹۶)، در مقاله‌ی «دانشگاه ایرانی و مناقشه هویتی - کارکردی: در جستجوی الگوی گمشده» بر اساس نتایج به‌دست‌آمده نشان داد در کشور ما در عین اقتباس عناصری از هر چهار الگوی دانشگاهی، هیچ‌یک از آن‌ها به‌طور کامل تحقق نیافته است. این فقدان الگو، ریشه در ضعف مؤلفه‌های هویت‌ساز، هم‌چنین کم‌توجهی به تدوین فلسفه‌ی آموزش عالی دارد.

- مقیسه و همکاران (۱۳۹۷)، در مقاله‌ی «علائم پیدایش تمدن نوین اسلامی؛ هشدار برای ایجاد و تقویت نهادهای تمدن ساز» اعلام کردند؛ وقتی تمدن سازی نوین اسلامی در حال شکل‌گیری است، نهادها و سازمان‌های کشورهای مختلف بایستی توان رقابت و فعالیت در سطح تمدن را داشته باشند و به عبارتی خودشان را تمدنی بسازند. نهادها و سازمان‌های انقلابی و اسلامی، بایستی با وجود این علائم و نشانه‌ها، خود را برای ایفای نقش آماده کنند.

- فانی و همکاران (۱۳۹۷)، در مقاله‌ی «طراحی الگویی تمدن سازمانی در سازمان‌های دولتی» پیامد اصلی مدل را سازمان تمدن ساز دانستند. ذاکر صالحی (۱۳۹۷)، در کتاب مسائل آموزش عالی ایران، عنوان می‌کند که درک موقعیت فعلی آموزش عالی در ایران بدون واکاوی ریشه‌های فکری، تاریخی و فرهنگی آن ممکن نیست.

- جوانجش و همکاران (۱۳۹۹)، در مقاله‌ی «دانشگاه تمدن ساز اسلامی؛ چالش‌ها و راهکارها» رسیدن به دانشگاه تمدن ساز و اسلامی راه برون‌رفت از چالش‌های موجود، رسیدن به فهمی مشترک در خصوص دانشگاه تمدن ساز اسلامی است و بهترین مسیر رسیدن به دانشگاه تمدن ساز اسلامی، بالا بردن آگاهی‌های قرآنی و معرفتی برای تمامی دست‌اندرکاران حوزه دانشگاه‌هاست.

- سرخیل (۱۳۹۹)، در مقاله‌ی «چینش نخبگانی، جوانان و چالش‌های پیش روی تمدن نوین اسلامی؛ تأکید بر نخبگان دانشگاهی»، بر اساس یافته‌ها، گسترش تعاملات بین‌المللی مانند فضای مجازی، فرصت‌های نوینی فراهم می‌نماید تا نخبگان فکری جهان اسلام با تکیه بر ارزش‌ها و باورهای مشترک جهان‌شمول اسلامی ناظر بر کرامت انسانی بتوانند علاوه بر تأثیرگذاری‌های داخلی جهت توسعه، به‌عنوان یکی از پیشران‌های اصلی جهت همگرایی جهان اسلام محسوب شوند.

- مهرآور (۱۴۰۰)، در مقاله‌ی «شناسایی مؤلفه‌های دانشگاه تمدن ساز ایرانی - اسلامی: یک مطالعه: فراترکیب» مؤلفه‌های دانشگاه تمدن‌ساز اسلامی - ایرانی در آموزش عالی کشور را شامل هشت عامل کلیدی استقلال، آزادی، فرهنگ‌سازی، مسئولیت‌پذیری، نوآوری، تعامل و همکاری علمی سازنده با نهادهای علمی بین‌المللی، انسان‌سازی، معنویت‌گرا و تولید علم می‌داند.

- طوسی و طاهری خسروشاهی (۱۴۰۱)، در مقاله‌ی «دولت‌سازی تمدنی: آسیب‌شناسی فرهنگ

سیاسی پشتیبان» با تمرکز بر دو ساحت «باور سیاسی» و «اندیشه‌ی سیاسی»، به آسیب‌شناسی ساحت فرهنگ سیاسی برساننده‌ی دولت اسلامی پرداخته و نشان داده‌اند که از یک سو «حیرت در عصر غیبت»، «استبدادزدگی» و «استعمارزدگی» باعث تضعیف باورهای سیاسی شیعیان شده و از سوی دیگر «عدم امتداد اجتماعی فلسفه‌ی اسلامی» و «فقدان فقه حکومتی»، نابسندگی اندیشه‌ی سیاسی شیعیان برای دولت‌سازی تمدنی را در پی داشته است.

- چوی (۲۰۱۱)، در مقاله‌ی «تأثیر محیط اجتماعی بر تمدن بشر: پارادایمی از عوامل نهادی و ژنتیکی» بر اساس یافته‌ها محیط اجتماعی که با شیوه‌های تولید، فرهنگ و نهاد نمایان می‌شود، به تدریج در طول تمدن بشری پیشرفت می‌کند.

- فراکتو و همکاران (۲۰۱۵)، در مقاله‌ی «فرهنگ، تمدن، فرهنگ‌سازمانی و کارایی مدیریتی» نشان دادند، مدیریت در کشورهای مختلف، با در نظر گرفتن تمدن آن کشور اعمال می‌گردد و این تمدن از سطح توسعه‌ای که یک جامعه به آن رسیده است، نشأت می‌گیرد. پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه دانشگاه تمدن ساز بیشتر ناظر به شناسایی سازه دانشگاه تمدن ساز بوده و به‌طور مشخص ناظر به پیامدهای دانشگاه تمدن ساز پژوهش مستقلی صورت پذیرفته است. بنابراین پژوهش حاضر از این جهت دارای نوآوری می‌باشد. همچنین روشی که در تحلیل داده‌های این پژوهش استفاده می‌شود نوآورانه می‌باشد.

۲. مفهوم شناسی دانشگاه تمدن ساز

تحقیقاتی که توسط صاحب‌نظران در دوران‌های مختلف انجام‌شده، کارکردهای متعددی برای دانشگاه‌ها در نظر گرفته‌اند. هر کدام از آن‌ها، بخشی از وظایف دانشگاه‌ها در دوران‌های مختلف را نشان می‌دهد. با توجه به تعاریفی که از دانشگاه ارائه می‌شود، در مورد اینکه کهن‌ترین دانشگاه دنیا کدام بوده است، بحث‌و جدل‌های بسیاری وجود دارد. اما قطع به یقین، چنین مرکز آموزشی در تمدن‌های باستانی خاور دور شکل گرفته است. اگر دانشگاه را یک مؤسسه‌ی دانشجویی فرض کنیم، آکادمی افلاطون قدیمی‌ترین دانشگاه در باختر بوده است. اگر دانشگاه را تنها یک مؤسسه‌ی آموزش عالی فرض کنیم، آنگاه می‌توانیم دانشگاه شانگ-یانگ در چین را، که پیش از سده ۲۱ قبل از میلاد گشایش یافته بود، قدیمی‌ترین دانشگاه دانش بنامیم؛ مشروط بر اینکه افسانه نباشد

(گودرزوندچگینی، ۱۳۹۷، ص ۳). اولین نهادهایی که به‌عنوان دانشگاه نامیده شدند، در قرن سیزدهم دانشگاه‌هایی چون پاریس و بلونیا بودند (مردیها و پاک نیا، ۱۳۹۶، ص ۳۶۷). الگوهای دانشگاهی معرف نقش‌ها و وظایف دانشگاه در سطح کلان و در ارتباط با جامعه و محیط پیرامون آن می‌باشند و هریک شکل ویژه‌ای از گره خوردن این نهاد علمی با نیازهای فرهنگی و اجتماعی جامعه را بازتاب می‌دهد. چهار الگوی شناخته‌شده در این زمینه عبارت‌اند از: الگوی ناپلئونی، الگوی همبولتی، الگوی آکسبریجی و الگوی مبتنی بر بازار. به‌طورکلی در این چهار الگو تأکید بر تربیت متخصص و توجه بر بُعد مادی انسان است. ویژگی متمایز دانشگاه تمدن ساز نسبت به این الگوها، تأکید آن بر معنویت‌گرایی، انسان‌سازی و ارزش‌گرایی است. دانشگاه ایرانی تداوم تاریخی حوزه‌های علمی هزارساله نیست بلکه نهادی نوپا و نهالی است نورسته که ارمغان مدرنیته است (ذاکر صالحی، ۱۳۹۶، ص ۲۸). توسعه‌ی دانشگاه‌ها در جهان، حداقل از ابتدای قرن ۱۹ آغاز شده بود و آغاز دوره توسعه‌ی دانشگاه در ایران قبل از انقلاب اسلامی حداقل ۱۷۰ سال از دنیای پیشرو عقب بود (فراستخواه، ۱۳۹۷، ص ۳۷۷). در حال حاضر، افق دانشگاه‌ها تربیت نیروی انسانی با ارزش‌افزوده و کیفیت فراملی است. مشاهده می‌شود که کارکرد و مأموریت دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در دهه‌های مختلف در مسیر تغییر و تحول و هویت‌یابی قرار گرفته‌اند. ارتباط و ادغام نظریه و عمل خاستگاه علمی و اساسی دانشگاه‌ها است لذا مرز و موفقیت دانشگاه بستگی به کارکرد آن‌ها دارد (گودرزوندچگینی، ۱۳۹۷، ص ۵). بر مبنای کارکرد فعلی، پژوهشگران با ترکیب دانشگاه، تمدن و اسلام، اصطلاح دانشگاه تمدن ساز اسلامی را به کار می‌برند؛ یعنی دانشگاهی معنویت‌گرا، ارزش‌گرا و انسان‌ساز که در پی رهبری معنوی و جهت‌دهی فرهنگی جامعه است و در عین پرداختن به علم به‌منزله اصل، علم جهت‌دار الهی را مبنای چارچوب حرکت علمی خود قرار می‌دهد. این همان تمدن‌سازی است؛ یعنی آگاهانه به تمدن‌سازی اقدام کردن یا متناسب با ویژگی‌های تمدن اسلامی، کشور را در حوزه‌های مختلف، ساختن و بالنده کردن؛ البته به شرطی که این بالندگی، پویا و مستمر باشد تا بر مبنای آن، تمدن فراهم‌شده، استمرار یابد و مداوم پویا و بالنده شود (جوان بخش و همکاران، ۱۳۹۹، ص ۳۵۵). اسلام خود سازنده فرهنگ و تمدن است و علم و دانش‌پایه‌ی اصلی این فرهنگ و تمدن غنی است (حسین نژاد، ۱۳۸۵، ص ۱). دانشگاه یک‌نهاد پیچیده فرهنگی و کانونی مهم، به سامان‌دهی اخلاقی و اجتماعی جامعه کمک می‌کند و در جهت بهبود کیفیت زندگی، حفظ، پویایی و نشاط جامعه برای خود مسئولیت‌هایی قائل است. همچنین

این نهاد بزرگ اجتماعی به‌عنوان هسته پیشرو تحولات عمل می‌کند و با رصد تغییرات اجتماعی و فرهنگی به‌خصوص در حوزه علم و فناوری، جامعه را برای تسلط بر رویدادهای مهم آینده توانمند و مهیا می‌کند (خرمشاد و آدمی، ۱۳۸۸، ص ۱۷۱). با صنعتی شدن کشورهای غربی، به‌مرور توجه به بُعد اقتصادی بیشتر شد. یک‌بعدی شدن نگرش کشورهای توسعه‌یافته به مفهوم پیشرفت، باعث شد که این کشورها رشد کردن و توسعه‌یافتگی را فقط در اقتصاد و صنعت معنا کنند و به‌مرور، توجه به سایر ابعاد، از جمله ابعاد معنوی و روحی کم‌رنگ و بعضاً بی‌رنگ شد (راجسی و خاتمی، ۱۳۹۷، ص ۲۵۲). تمدن غربی به رهبری آمریکا، به‌عنوان کشور مهد این تمدن، در حوزه‌های سیاسی، نظامی رو به افول است و از سوی دیگر، در آینده نیز قابلیت چندانی در حوزه‌ی فرهنگی، ایدئولوژی و دین، علم و فناوری، اجتماعی و انسانی نخواهد داشت. در مقابل، ایران در حوزه‌های فرهنگی، دین و ایدئولوژی، ظرفیت‌های اجتماعی و انسانی، علم و فناوری، از غنای خوبی برخوردار است که می‌تواند نزاع تمدنی را به نفع تمدن اسلامی رقم بزند (جهان‌بین و فتحی، ۱۳۹۷، ص ۴۵). پایه‌ی اصلی تمدن نوین اسلامی نه بر صنعت، فناوری و علم که بر فرهنگ، بینش، معرفت و کمال فکری انسان است (مقیسه و همکاران، ۱۳۹۷، ص ۱۰). هانتینگتون «تمدن» را بالاترین گروه‌بندی فرهنگی و گسترده‌ترین سطح هویتی انسان می‌داند، بر این باور است که هم‌اکنون جنگ میان ملت‌ها رو به پایان و جنگ میان تمدن‌ها در حال آغاز است (عیسی زاده و شرف‌الدین، ۱۳۹۵، ص ۴۲). تمدن‌ها همواره در مسیر حرکت یا اعتلای خود، با آسیب‌ها و چالش‌هایی مواجه می‌شوند و تلاش می‌کنند از هویت فرهنگی خود محافظت کنند. با پیروزی انقلاب اسلامی، احیای تمدن نوین اسلامی و رجعت دوباره بشر معاصر به باورهای دینی با تأسی از آموزه‌های اسلام ناب محمدی (ص) در سراسر جهان ظنین‌انداز شد (سهل‌آبادی و امینی، ۱۳۹۸، ص ۳۲۷). تمدن سازی را می‌توان حرکت هوشمندانه‌ی یک ملت و یا بخشی از یک ملت به‌سوی استقرار دستاوردهای موردقبول و خواست آن‌ها دانست. یک ملت ممکن است خود دارای تمدن باشند، اما تمدن سازی نکنند و برعکس ملتی ممکن است دارای تمدنی ضعیف باشند اما به‌سوی تمدن سازی حرکت کنند (گودرزی، ۱۳۹۴، ص ۴۳). در دانشگاه اسلامی، هویت اسلامی اصالت دارد، دارای استقلال علمی و فرهنگی است و محصول آن افراد مؤمن و متعهد هستند (جوانجش و همکاران، ۱۳۹۹، ص ۷۵). هر تمدن و هر فرهنگی تحت تأثیر فرهنگ‌ها و تمدن‌های هم‌زمان قرار می‌گیرد و مواردی را از سایر تمدن‌ها اخذ می‌کند (Qadri, 2020, p 279). تعامل تاریخی بین

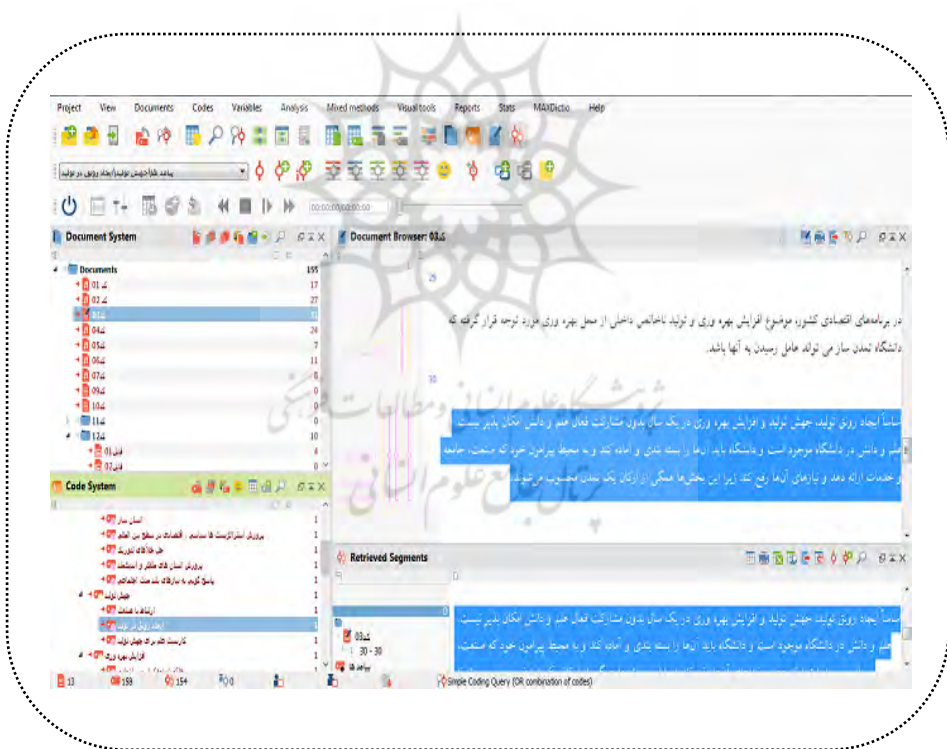
اقوام یا گروه‌های قومی مختلف یک جنبه‌ی اساسی یا حتی پیش‌شرط پیدایش و رشد تمدن است. مکان جغرافیایی یک تمدن، قلمرو فرهنگی آن است و تمدن مجموع فرهنگ‌های موجود در آن مکان جغرافیایی است (Wei, 2012, p 5). تمدن نوین اسلامی نیز می‌تواند با تحت تأثیر قرار دادن فرهنگ‌ها و تمدن‌های دیگر به تمدن جهانی تبدیل شود. سازمان متمدن عمدتاً به تقویت امور اخلاقی، به‌ویژه اخلاق اجتماعی و سازمانی، نظم و ادب در راستای تقویت سرمایه‌ی اجتماعی و سازمانی می‌پردازد (میر سپاسی، ۱۳۸۷، ص ۱۴). قربانی‌های فراوان کاری سازمان‌ها و ترویج رفتارهای قلدری می‌تواند از نشانه‌های دوری از تمدن و مدنیت سازمان‌ها باشد (فانی و همکاران، ۱۳۹۷، ص ۴). تمدن، هم به یک فرآیند و هم به یک مقصد اشاره دارد. فرایند، تمدن اجتماعی را توصیف می‌کند که انسان از یک وضعیت وحشیگری به تمدن ساز بودن حرکت می‌کند، این فرایند حالتی از جامعه‌ی بشری را توصیف می‌کند که با شهرنشینی گسترده، طبقه‌بندی اجتماعی و حرفه‌ای، لوکس بودن اوقات فراغت و پیشرفت‌های مربوطه در هنر و علوم مشخص شده است (Bowden, 2016, p 2). در قرن حاضر باید مفهوم تازه از تعریف دانشگاه در سطح کشور صورت پذیرد؛ دانشگاه باید راه اعتلای تمدن نوین اسلامی را فراهم کند. این تفکر نیازمند توجه دانشگاه به وظایف خود در تمامی عرصه‌های تمدنی است به این معنی که دانشگاه با وسعت نظر در حوزه سیاست‌گذاری‌ها بتواند هم ضرورت‌های تکنولوژیک تمدنی را پیگیری کند و هم الزامات فرهنگی، معنوی و انسانی آن را در نظر داشته باشد (خرمشاد و آدمی، ۱۳۸۸، ص ۱۶۲). منظور از دانشگاه تمدن ساز، دانشگاهی دانش‌محور و علم‌گرا که در جستجوی جهش و تولید علم است و به‌عنوان یک‌نهاد، زمینه‌ساز تعالی و ارتقاء دهنده تمدن در نهاد جامعه، کشور و جهان است. دانشگاهی که در آن به معنویت، ارزش‌ها و انسان‌سازی تأکید می‌شود. دانشگاهی که به تولید علم در راستای ارتقاء سطح رفاه عمومی جامعه از طریق ارتباط پویا با نظام‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی (متناسب با احکام دینی و قرآنی) می‌پردازد (آدمی و همکاران، ۱۳۹۱، ص ۳۵). برآیند مراکز آموزش عالی در جهان رو به گسترش است. در سال‌های اخیر، رشد سریع و روزافزون دسترسی به آموزش عالی در کشورها به‌عنوان پاسخی به نیازهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی موردحمایت دولت‌ها قرار گرفته است. دانشگاه‌ها به هنجارمند کردن، اعتدال و به‌نوعی شهروندپروری در جامعه‌ی مدرن مبادرت می‌ورزند و افرادی که بیشتر در معرض چنین آموزه‌هایی قرار می‌گیرند، بهتر می‌توانند خود را با جامعه‌ی مدرن سازگار کرده و از یک‌سو، در تغییر و

تحولات جامعه و از سوی دیگر، در بقای نظام اجتماعی جامعه مهم و مؤثر باشند. با توجه به ظرفیت دانشگاه‌ها می‌توان با بهره‌گیری از اساتیدی که در راستای تمدن‌سازی نوین اسلامی صاحب اندیشه هستند، به تربیت نیروی انسانی طراز تمدن نوین اسلامی، تعالی الگوی مدیریت و اصلاح سبک زندگی مبادرت کرد. برای رسیدن به تشکیل دنیای اسلامی به‌عنوان یکی از مراحل تمدن نوین اسلامی، رهنمودهای رهبر نظام جمهوری اسلامی ایران، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، نقش جهت‌دهنده و هدایتگر برای قوای سه‌گانه و تمامی ارگان‌ها دارد و بر تمامی سازمان‌ها و نهادها فرض است تا وظایفی را که در نظام جمهوری اسلامی بر عهده دارند به‌خوبی بشناسند و با به‌کارگیری رهنمودهای معظم له و سرلوحه قرار دادن اسناد بالادستی، مأموریت و اهداف خود را تحقق بخشند (عزتی و همکاران، ۱۳۹۹، ص ۷۶). در تعاریف مختلفی بر وجه تلفیق دانش و ارزش تأکید شده است. هدف بنیادین تحقیق حاضر، طراحی و تبیین الگوی پیامدهای دانشگاه تمدن‌ساز است و با توجه به حضور میلیونی دانشجویان، دانشگاه یک ظرفیت بزرگ برای حرکت در مسیر تمدن‌سازی است.

۳. روش پژوهش

روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش، مصاحبه‌ی نیمه ساختاریافته است. تحلیل داده‌ها با روش تحلیل محتوای استقرایی با استفاده از نرم‌افزار برای واکاوی الگوی موردنظر انجام پذیرفته است. جهت‌گیری پژوهش حاضر بنیادی و در زمره پژوهش‌های کیفی قرار دارد. چارچوب مفهومی تحلیل محتوای استقرایی بر داده‌ها و پرساخت‌های مصاحبه‌شوندگان وابستگی دارد تا به مطالعات گذشته. به این معنی که نظریه داده محور بوده و از آزمون فرضیه‌های قیاسی اجتناب می‌شود و محقق فرآیندهای مسلط را در بستر اجتماعی از نگاه مشارکت‌کنندگان را کشف می‌کند و پژوهش خود را به توضیح محض داده‌ها و واحدهای موردبررسی محدود نمی‌سازد (محمدپور، ۱۳۹۲، ص ۶۲). برک و مایلز (۲۰۱۵)، در کتابی با عنوان نظریه‌ی داده بنیاد یک راهنمای عملی، انواع داده‌های مورد استفاده در نظریه‌پردازی داده بنیاد را تشریح کرده است، از جمله: نتایج مصاحبه و گروه کانونی؛ خاطرات و نوشته‌ها؛ نشریات‌ها، کتب و خاطرات؛ پرسشنامه‌ها و پیمایش‌ها؛ مدارک سیاستی شرکتی و دولتی؛ ادبیات محققان و داستانه (Birks & Miles, 2015, P 174). بر

همین اساس روش نمونه‌گیری غیرتصادفی و هدفمند شامل مصاحبه‌ی نیمه ساختاریافته و فایل‌های صوتی موجود برای کدگذاری اولیه بودند. مشارکت‌کنندگان پژوهش شامل ۱۲ نفر از اساتید دانشگاه آشنا با مفهوم دانشگاه تمدن ساز بودند که کار جمع‌آوری داده‌ها تا رسیدن به اشباع نظری دنبال شد. کدگذاری داده‌ها در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی انجام شد. کرسول معتقد است که اقداماتی همچون یادداشت‌برداری دقیق و مفصل سر صحنه، ضبط صوت برای ثبت دقیق گفته‌ها و آنالیز داده‌ها به کمک افراد ناشناس به افزایش پایایی کمک می‌کند، در این پژوهش برای افزایش پایایی، از روش ضبط صوت برای ثبت دقیق گفته‌ها استفاده شده است. دریافت نظر شرکت‌کنندگان در پژوهش درباره‌ی اعتبار یافته‌ها ابزاری مورداستفاده برای پایایی داده‌ها بود. نمایی از کدگذاری داده‌ها در نرم‌افزار MAXQDA در شکل شماره ۱ ارائه شده است.



شکل شماره ۱. نمایی از کدگذاری داده‌ها در نرم‌افزار MAXQDA

ویژگی‌های مصاحبه‌شوندگان در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

جدول شماره ۱. ویژگی مصاحبه‌شوندگان

ردیف	ویژگی مشارکت‌کنندگان	جنسیت	تحصیلات
۱	عضو هیئت‌علمی دانشگاه امام صادق (ع)	مرد	دکتری
۲	عضو هیئت‌علمی مؤسسه‌ی مطالعات فرهنگی و اجتماعی	مرد	دکتری
۳	عضو هیئت‌علمی دانشگاه پیام نور	مرد	دکتری
۴	عضو هیئت‌علمی دانشگاه مالک اشتر	مرد	دکتری
۵	عضو هیئت‌علمی دانشگاه بقیه‌الله (عج)	مرد	دکتری
۶	عضو هیئت‌علمی دانشگاه شهید بهشتی	مرد	دکتری
۷	عضو هیئت‌علمی دانشگاه تهران	مرد	دکتری
۸	عضو هیئت‌علمی دانشگاه تربیت مدرس	مرد	دکتری
۹	عضو هیئت‌علمی دانشگاه امیرکبیر	مرد	دکتری
۱۰	عضو هیئت‌علمی دانشگاه علامه طباطبایی	مرد	دکتری

۴. یافته‌های پژوهش

کدگذاری باز، پروسه‌ای تحلیلی می‌باشد که از طریق آن، مفاهیم شناسایی و ویژگی‌ها و ابعاد آن‌ها در داده‌ها کشف می‌شوند. در این مرحله، نظریه‌پرداز داده بنیاد، مقوله‌های اولیه‌ی اطلاعات در مورد پدیده در حال مطالعه را به وسیله‌ی تقطیع اطلاعات شکل می‌دهد. در این گام، از کدها برای تقسیم داده‌های متنی به قسمت‌های فهمیدنی و استفاده‌پذیر در قالب عبارت و کلمه که برای تحلیل خاص لازم است، استفاده شد و محقق تلاش کرد تا کدهای موجود در چارچوب کدگذاری، حدودمرز کاملاً مشخص و تعریف شده داشته باشند؛ به گونه‌ای که تغییرپذیر یا تکراری نباشند. علاوه بر این، کدها محدود به قلمرو تحقیق باشند و به‌طور روشن بر موضوع، تمرکز داشته باشند. با توجه به این مطالب، کدگذاری به‌صورت پاراگراف به پاراگراف انجام گرفت. مفاهیم اولیه استخراج گردید. بعد از تجزیه و تحلیل و طبقه‌بندی داده‌ها و اتمام مرحله کدگذاری، یافته‌های حاصل از این پژوهش حول ۳۲ مفهوم اولیه کدگذاری شد. و در مرحله دوم، به‌منظور انسجام بیشتر و تحلیل و تفسیر منسجم‌تر، در قالب مفاهیم انتزاعی‌تر کدگذاری شدند و فرایند کدهای محوری به‌عنوان مرحله دوم

کدگذاری شروع شد. فرآیند ربط دهی مقوله‌ها به زیر مقوله‌های آن‌ها و پیوند دادن مقوله‌ها در سطح ویژگی‌ها و ابعاد است. این کدگذاری، به این دلیل محوری نامیده شده است که حول محور یک مقوله تحقق می‌یابد. در مرحله تعیین کدهای محوری، مفاهیم (کدهای) اولیه دسته‌بندی و ۷ کد محوری از آن‌ها استخراج شد. در ادامه، پژوهشگر با به کارگیری اصطلاحات فنی که از پیشینه نظری تحلیل به دست آورد و زبانی که مصاحبه‌شوندگان به کار گرفتند، یافته‌های مراحل قبل را در نظر گرفت و کدهای محوری را سازمان‌دهی کرد و به‌طور نظام‌مند آن‌ها را به مقوله‌های مربوط ارتباط داد. در این تحلیل بعد از چند بار رفت‌وبرگشت میان مفاهیم اولیه، کدهای باز و کدهای محوری، دو کدهم کدهای بالاتر را به یکدیگر پیوند داد که کدگذاری انتخابی نامیده می‌شود، این کدها تحت عنوان پیامدهای نهادینه‌سازی معنویت و پیامدهای انتقال علم دسته‌بندی شد. در جدول ۲ کدهای باز، محور و انتخابی پژوهش آورده شده است.

جدول شماره ۲. کدگذاری محوری و انتخابی

کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
پیامد نهادینه‌سازی معنویت	ایجاد منزلت برای منطقه مستقر	تولید علم در راستای نیازهای جامعه
		مبارزه با جهل در جامعه
		توسعه‌ی مشارکت اجتماعی
		تولید قدرت
		پایبندی به قواعد و فرهنگ محلی با رویکرد پویا
		تربیت نیروهای با صلاحیت حرفه‌ای
	طراحی بنیان‌های تمدنی	کارکرد آموزش، پژوهش، کارآفرینی و تمدن‌سازی
		رسیدن به تمدن اسلامی
		تبیین دولت اسلامی
		تعامل حاکمیت با مردم
		باور اندیشمندان برای تمدن‌سازی
		تحکیم ارزش‌های جامعه

ادامه جدول شماره ۲. کدگذاری محوری و انتخابی

کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
پیامد نهادینه‌سازی معنویت	تربیت مدیران جهانی	پرورش انسان‌های متفکر مؤمن و اندیشمند
		پرورش استراتژیست‌های سیاسی، اقتصادی در سطح بین‌المللی
		حل خلأهای تئوریک
		انسان‌سازی
	ارائه‌ی الگوی الهام‌بخش	پاسخ‌گویی به نیازهای بلندمدت
		سنجش گرانه اندیشی
		دانشگاه یاد دهنده
		تبدیل تحریم‌ها و تهدیدها به فرصت
		برخورد نظام‌مند با پدیده‌ها
		تولید علم به‌صورت پویا بر اساس مبانی اسلامی
پیامد انتقال علم	تولید علم کارآفرینانه	خلق ثروت
		کارآفرینی
	افزایش بهره‌وری	پیشرفت و به‌کارگیری علوم پایه و مهندسی
		ارتقاء بهره‌وری
		افزایش تولید ناخالص داخلی
		حاکمیت دموکراسی سازمانی
		اقتصاد دانش‌بنیان
	رونق تولید	ارتباط با صنعت
		کاربست علم برای جهش تولید
		ایجاد رونق در تولید

۴-۱. کدهای محوری پژوهش

فرآیند ربط دهی مقوله‌ها به زیرمقوله‌های آن‌ها و پیوند دادن مقوله‌ها در سطح ویژگی‌ها و ابعاد است. این کدگذاری، به این دلیل محوری نامیده شده است که حول محور یک مقوله تحقق می‌یابد.

در این مرحله، نظریه پرداز داده بنیاد، مرحله کدگذاری باز را انتخاب می‌کند و آن را در مرکز فرآیندی که در حال بررسی است قرار می‌دهد و سپس دیگر مقوله‌ها را با آن مرتبط می‌کند. کدهای محوری نیز شامل هفت کد محوری می‌باشند و عبارت‌اند از؛

۴-۱-۱. تربیت رهبران جهانی

طبق یک دسته‌بندی کلی، بخش مهمی از مشکلات توسعه در جهان اسلام به چالش‌های درونی مانند عوارض ناشی از سوء مدیریت‌ها می‌باشد. خاستگاه تمدن اسلامی در نگاه حداکثری با قرائت شیعه، همان وحی است، مبانی آن توحید و معاد، اصول آن ولایت و شریعت و عدالت و اهداف آن قرب به خدا، توسعه‌ی عبودیت، انسان‌سازی، تن دادن جامعه به سرپرستی یک انسان کامل و ایجاد حیات طیبه است. ایجاد و گسترش مراکز علمی در دوره‌های مختلف تاریخی مانند بیت الحکمه در بغداد، دارالعلم فاطمیون در مصر و دیگر مراکز که محل اجتماع دانشمندان، پژوهشگران و مترجمانی بوده که هم کتاب‌های علمی و فلسفی را به عربی ترجمه می‌کردند و به تولید و نشر دانش و تمدن اسلامی کمک کرده‌اند (نجفی، ۱۳۹۹، ص ۱۱). بر این اساس، تربیت رهبران جهانی برای گسترش و تحکیم تمدن نوین اسلامی ضروری می‌باشد و دانشگاه تمدن ساز می‌تواند نقش مؤثری را در این زمینه ایفا کند.

۴-۱-۲. ایجاد منزلت برای منطقه‌ی مستقر

دانشگاه‌های تمدن ساز باید توانایی کارآفرینی و نوآوری که مشخصه‌ی دانشگاه‌های نسل سوم است را حداقل برای منطقه‌ی مستقر خود داشته باشند و در این مسیر که انقلاب اسلامی به‌عنوان نقطه‌ی ثقل تاریخ تمدن اسلامی، ما را به ریل درست تاریخی و گذشته‌ی پرفروغ تمدنی مان برمی‌گرداند، گام‌های بلندی یر دارند. در سال‌های اخیر رویه‌ی تهاجمی تمدن غرب، با نظریه‌ی جهانی شدن توجیه شده است و اولین کارویژه انقلاب اسلامی، مقابله با ساحت مادی تمدن غرب است و ظهور انقلاب اسلامی بر این حقیقت استوار است که وضع موجود، وضع مطلوب نیست (نجفی، ۱۳۹۹، ص ۳۳). به‌منظور بازیابی هویت اسلامی با مدد انقلاب اسلامی لازم است دانشگاه‌های کشور در زمینه‌ی تمدن سازی نقش فعال‌تری را بر عهده بگیرند.

۴-۱-۳. طراحی بنیان‌های تمدنی

هر اندیشه‌ی تمدنی بر شالوده‌ی بنیان‌های فکری استوار می‌گردد که این بنیان‌ها، پایه‌های اساسی تمدن سازی را فراهم ساخته و بر اساس آن‌ها، انسان‌ها به‌مثابه‌ی پیامدهای تمدن‌ساز، قواعد آن را تنظیم و فرآیند آن را شکل می‌دهند. فهم بنیان‌های مذکور، ماهیت تمدن سازی را آشکار ساخته و امکان شکل‌گیری تمدن بر پایه‌ی آن بنیان‌ها را فراهم می‌سازد (سلطانی و همکاران، ۱۳۹۸، ص ۵). در این راستا دانشگاه‌ها با امکان بسیج نیروها و عملیاتی سازی الگوها می‌توانند حرکت بزرگی را برای تحقق تمدن نوین اسلامی انجام دهند.

۴-۱-۴. رونق تولید

مارس ۲۰۱۱ در دمشق، اکتبر ۲۰۱۹ در عراق و آبان ۱۳۹۸ در ایران اعتراضات داخلی به دلایلی که مهم‌ترین آن بیکاری، تورم و فساد بود شکل گرفت که در ادامه با دخالت نیروهای خارجی و برانداز، تغییر جهت داد که در مورد سوریه و عراق به جنگ خانمان‌سوز مبدل گردید و در ایران به خشونت و تخریب اموال عمومی منتهی شد. با تأمل بر این رخدادها معلوم می‌شود اگرچه عوامل خارجی برای شکل‌دهی و شتاب بخشی سناریوهای فروپاشی در قلمرو تمدن اسلامی نقشه‌ها داشته و خواهند داشت، اما این جوامع که قلمرو تمدن اسلامی هستند به‌صورت تاریخی فاقد زنجیره‌های نهادی ارزش ساز تمدنی در حوزه اقتصادی، کسب‌وکار و... بوده‌اند و این عامل زمینه‌ساز بی‌ثباتی و فروپاشی تمدنی می‌گردد (پارسا مهر، ۱۳۹۹، ص ۲۹۱). مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در مورد رونق تولید، به ارائه‌ی الگوی راهبردی حمایت از تولید؛ ایجاد راهبرد توسعه‌ی صنعتی و مشخص کردن پیشران‌ها، شفافیت، رقابت و سهولت ورود به کسب‌وکارها و مدیریت بنگاه‌ها، کمتر کردن هزینه‌ی فرصت تولید به‌وسیله‌ی هزینه‌دار کردن دلالتی و فعالیت‌های نامولد رقیب تولید، تأمین امنیت در سرمایه‌گذاری و کاهش هزینه‌های مربوط به مبادله، توسعه‌ی تأمین مالی تولید، ثبات و قابلیت پیش‌بینی پذیری بازار ارز و حفظ رقابت‌پذیری در تولید داخل، دستیابی به فناوری‌های بروز و تجاری‌سازی آن‌ها، رسمی شدن کسب‌وکارها و کاهش بخش غیررسمی در اقتصاد را از عامل‌های رونق تولید شناسایی کرده است (سیاح و شهبازی غایی، ۱۳۹۹، ص ۲). با عنایت به مطالب فوق، توانمندی در تولید عاملی تأثیرگذار در گسترش فرهنگ و تمدن اسلامی می‌باشد.

۴-۱-۵. افزایش بهره‌وری

انسان، محوری‌ترین عامل بهره‌وری در سطح فردی، گروهی، سازمانی و اجتماعی است. بنابراین بیشترین توجه و برنامه‌ریزی برای بهره‌وری باید بر روی نیروی انسانی صورت بگیرد. بهره‌وری عاملی است که دوام سازمان‌ها را در دنیای پرقاب‌ت فعلی در زمینه‌های مختلف تضمین می‌کند. حاکم شدن فرهنگ بهره‌وری، موجب استفاده بهینه از تمامی امکانات مادی و معنوی سازمان می‌شود. از پیامد دانشگاه تمدن ساز می‌توان به افزایش بهره‌وری به‌عنوان پیامد انتقال علم در تمدن سازی اشاره کرد.

۴-۱-۶. تولید علم کارآفرینانه

هدف و رسالت دانشگاه در سال‌های قبل، شامل آموزش و پژوهش بوده است، اما با توجه به تحولات روی داده در محیط جهانی و تغییر در روابط بین سه عملکرد اصلی در سیستم‌های ملی نوآوری (صنعت، دولت، دانشگاه)، رسالت سومی نیز دانشگاه‌ها باید دنبال کنند و آن همان کارآفرینی دانشگاهی و مشارکت در توسعه اقتصادی و اجتماعی جوامع است (فدایی و همکاران، ۱۳۹۶، ص ۲). در شرایط فعلی، رسالت دانشگاه‌های پیشرو علاوه بر کارکردهای قبلی باید شامل تمدن سازی باشد. کشور ما دارای دانشگاه‌های متعدد و پتانسیل بسیار بالا در بهره‌گیری از این منبع بالقوه در راستای توسعه ملی و تمدن سازی نوین اسلامی است و پیامد دانشگاهی که رویکرد تمدن سازی دارد در تولید علم بر پایه‌ی خلق ثروت برای جامعه است.

۴-۱-۷. ارائه‌ی الگوی الهام‌بخش

موج بیداری اسلامی، سراسر جهان اسلام را فراگرفته است. محققان بر این باورند که قرن ۲۱ نه تنها قرن انقلاب‌ها بلکه قرن انقلاب‌های اسلامی می‌باشد. درحالی‌که الگوی همه‌ی این انقلاب‌ها یکسان نیست، اما ریشه‌های مشترکی در میان آن‌ها وجود دارد که برگرفته از اسلام ناب محمدی است. برای پیشروی در این مسیر بی‌شک نیازمند الگوی پیشرفت مبتنی بر اسلام ناب محمدی و منطبق بر شرایط بومی کشور هستیم (عزتی و همکاران، ۱۳۹۹، ص ۹۲). با پیروزی انقلاب اسلامی در جمهوری اسلامی ایران که مبتنی بر اسلام و تشکیل حکومت دینی برآمده از مردم است،

۴-۲. کدگذاری انتخابی

۴-۲-۱. پیامد نهادینه‌سازی معنویت

تمدن اسلامی؛ یعنی آن فضایی که انسان در آن فضا از لحاظ معنوی و از لحاظ مادی می‌تواند رشد کند و به غایات مطلوبی که خدای متعال او را برای آن غایات خلق کرده است، برسد؛ زندگی خوبی داشته باشد؛ زندگی عزتمندی داشته باشد. انسان عزیز، انسان دارای قدرت، دارای اراده، دارای ابتکار و دارای قدرت سازندگی جهان باشد. تمدن اسلامی، یعنی این، هدف نظام جمهوری اسلامی و آرمان نظام جمهوری اسلامی این است (سهل‌آبادی و امینی، ۱۳۹۸). پیشرفت در منطق تمدن مادی، تک‌بعدی و یک‌جهتی است؛ یعنی پیشرفت در ثروت، علم، نظامی و فناوری است، اما در منطق اسلامی، در کنار پیشرفت مادی، پیشرفت در جنبه معنوی و الهی است (همتی و قمی، ۱۳۹۸، ص ۶۸۲). بعد نهادینه‌سازی معنویت یعنی فکر، فرهنگ، اندیشه، علم، دانش و معرفت بر پایه معنویت، ارزش‌گرایی و انسان‌سازی باشد. سبک زندگی بر اساس سبک زندگی ایرانی-اسلامی باشد. بنابراین پیامد دانشگاه تمدن ساز، نهادینه‌سازی معنویت در جهت خودباوری، عزتمندی، سازندگی و دارای قدرت اراده به همراه تربیت افرادی برای ارائه الگوی الهام‌بخش؛ تربیت رهبران جهانی؛ ایجاد منزلت برای منطقه‌ی مستقر و طراحی بنیان‌های تمدنی است.

۴-۲-۲. پیامد انتقال علم

ظرفیت‌های علمی که جمهوری اسلامی ایران بعد از انقلاب ایجاد کرده بسیار گسترده و چشمگیر است که بر اساس کدهای محوری عبارت بودند از تولید علم کارآفرینانه که می‌تواند منجر به رونق تولید و در نهایت افزایش بهره‌وری در سطح فعالیت‌های اقتصادی گردد، ظرفیت‌های متعددی ایجاد شده است. از جمله آن‌ها می‌توان به پیشرفت‌های حاصل شده در زمینه‌های دانش پزشکی، نوآوری‌های علمی، تعاملات بین‌المللی بر پایه اقتدار جمهوری اسلامی ایران، احساس هویت و خودباوری، اقتدار نظامی، سیاسی و اجتماعی و کاهش وابستگی‌ها به دیگر کشورها در راستای تمدن‌سازی نوین اسلامی اشاره کرد. لذا پیامد انتقال علم از دانشگاه به صنعت و ارتباط دانشگاه با صنعت به صورت کاربردی، پیامدهایی همانند اقتدار صنعتی، کاهش وابستگی و یا وابستگی متقابل

را به همراه خواهد داشت که در این صورت اقتدار جمهوری اسلامی ایران در منطقه و جهان ارتقاء خواهد یافت و براین اساس، توانایی فراگیر کردن تمدن نوین اسلامی بیشتر می‌شود.

نتیجه‌گیری

دانشگاه می‌تواند نقش مهمی در ارائه‌ی الگوی منطبق با شرایط بومی برای شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی داشته باشد که براین اساس، پژوهش حاضر در پی شناسایی پیامدهای دانشگاه تمدن بود. در پژوهش حاضر، کدگذاری اولیه، محوری و انتخابی بر اساس مصاحبه با خبرگان دانشگاهی انجام شد و در نهایت ۳۲ کد اولیه، ۷ کد محوری ۱. ارائه‌ی الگوی الهام‌بخش ۲. تربیت رهبران جهانی ۳. ایجاد منزلت برای منطقه‌ی مستقر ۴. طراحی بنیان‌های تمدنی ۵. رونق تولید ۶. افزایش بهره‌وری ۷. تولید علم کارآفرینانه و ۲ کد انتخابی به دست آمد. کدهای انتخابی شامل پیامدهای انتقال علم و پیامدهای نهادینه‌سازی معنویت بودند. در حالت کلی پیامد انتقال علم تمدن سازی شامل علم و فن‌آوری، اختراع، اقتصاد، سیاست، اعتبار بین‌المللی و نظائر آن است و پیامد نهادینه‌سازی معنویت اشاره به فرهنگ‌سازی و تمدن سازی دارد. با بررسی انجام‌شده از تحقیقات گذشته، یافته‌های پژوهش حاضر از جهاتی با پژوهش خرمشاد و آدمی (۱۳۸۸)، سعید اردکانی و همکاران (۱۳۹۲)، سیاهپوش (۱۳۸۹) همراستا است. می‌توان نتیجه گرفت که الگوی طراحی شده در این پژوهش متناسب با نیازهای آینده جامعه و در راستای تمدن سازی نوین اسلامی است. یکی از کدهای انتخابی، انتقال علم است. با انتقال علم به اهداف پیش‌بینی شده (انتقال علم به تولید، کارآفرینی و بهره‌وری)، می‌توان در سطح جهان اثرگذار بود چراکه در دنیای امروز، علم قدرت آفرین است و علمی که منجر به تولید قدرت شود می‌تواند گسترش‌دهنده تمدن باشد. زمانی که این علم بر پایه‌ی معنویت باشد به اهداف تمدن سازی اسلامی کمک می‌کند. به عبارتی پیامد دانشگاه تمدن ساز، تعالی جامعه و نیل به هدف علم بر پایه‌ی معنویت است. این دانشگاه ارتقاء دهنده و تکمیل‌کننده زندگی حقیقی است. بدین وسیله، دانشگاه تمدن‌ساز با تبیین و تشریح دقیق مأموریت نهایی انسان، اولاً جامعه دانشگاهی و در مرحله‌ی بعدی عموم جامعه را به خودآگاهی می‌رساند و به‌سوی اهداف والای تمدنی تعیین شده، هدایت می‌کند. ایران امروز چه به لحاظ داخلی و چه به لحاظ بین‌المللی در شرایطی قرار گرفته است که چاره‌ای جز تمدن سازی

ندارد و از عوامل شش‌گانه‌ی مؤثر در ساختمان هر فرهنگ و تمدن یعنی روش‌های معیشتی، شرایط اقلیمی، نژاد، روش‌های سیاسی، تأثیرپذیری یا رخنه‌ی تمدن‌های پیروز اکثریت قریب به اتفاق آن‌ها را داراست. دانشگاه‌ها باید با تکیه بر معنویت و تربیت انسان‌های مؤمن از پوسته‌ی وارداتی خود خارج شوند و در قالب دانشگاه تمدن ساز پاسخ‌گوی نیازهای بومی بر اساس فرهنگ ایرانی باشند. شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی، بزرگ‌ترین آرمان نظام جمهوری اسلامی است. آرمان‌ها، یکی مسئله‌ی تشکیل جامعه‌ی اسلامی و تمدن اسلامی است؛ یعنی احیای تفکر اسلام سیاسی؛ یک‌عده‌ای از قرن‌ها پیش، سعی کردند اسلام را از زندگی، از سیاست، از مدیریت جامعه هر چه می‌توانند دور کنند و منحصرش کنند به مسائل شخصی؛ مسائل شخصی را هم یواش‌یواش محدود کنند به مسائل قبرستان و قبر و مجلس عقد و از این حرف‌ها؛ نه، اسلام آمده است که "أَلَا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ" فقط هم اسلام نیست؛ همه‌ی پیغمبران همین‌جورند. ادیان الهی آمده‌اند برای اینکه در جامعه پیاده بشوند، در جامعه تحقق واقعی پیدا کنند؛ این باید اتفاق بیفتد. یکی از مهم‌ترین آرمان‌ها این است (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۴). اگر عامل دین و عامل انسانی را به این عوامل بیفزاییم، آنگاه ایران در شرایط برجسته‌تر و حساس‌تری قرار می‌گیرد. امروزه اسلام احیاشده و نخبگان مصمم و روابط اجتماعی مستعد، شرایط تاریخی فوق‌العاده‌ای را برای احیای تمدن ایرانی - اسلامی آفریده است. به‌ویژه اگر این سخن «توین بی» را بپذیریم که ظهور تمدن، مرهون مشکلات و سختی‌هاست، نه نتیجه رفاه و آسانی. ایران امروز به علت دشمنی سرسختانه‌ی تمدن غالب غرب، در یکی از سخت‌ترین شرایط و با دنیایی از مشکلات زنجیره‌ای آفریده‌شده در برابر خود قرار دارد. با عنایت به مقولات شناسایی‌شده در این پژوهش ضروری در راستای تسریع در ایجاد تمدن نوین اسلامی، سیاست‌گذاران دانشگاهی اقدامات زیر انجام دهند.

- تعیین دانشگاه‌های پیشرو در جهت تمدن‌سازی نوین اسلامی و سپردن مأموریت در این راستا.
- شکل دادن باور به تحقق تمدن نوین اسلامی در بین دانشجویان در دانشگاه‌ها.
- ایجاد فضایی مبنی بر بروز توانمندی‌ها و نظریه‌پردازی در این زمینه در محیط‌های دانشگاهی.
- در نظر گرفتن برنامه‌های آموزشی و پژوهشی در همه‌ی دانشگاه‌ها برای شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی.

با عنایت به اینکه شکل‌گیری تمدنی فرایندی پیوسته و مداوم است، می‌بایست این پیوستگی در

بین اساتید و دانشجویان با پی‌ریزی صحیح و ایجاد محیط مناسب به صورت مستمر ادامه یابد.

منابع

- بشیر، حسن؛ غیائی فتح‌آبادی، هادی (۱۳۹۹)، چالش‌های تمدنی پیش روی انقلاب اسلامی ایران، *دوفصلنامه علمی مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی*، دوره ۳، شماره ۱ (پیاپی ۵)، صص ۲۸-۱.
- پارسامهر، تقی (۱۳۹۹)، نقش دولت تمدنی در کارآفرینی: چهارچوبی برای آینده‌ی جمهوری اسلامی ایران، *فصلنامه مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی*، دوره ۳، شماره ۲، صص ۲۸۹-۳۲۲.
- پورجاوید، سهیلا؛ خسروی پور، بهمن؛ علی بیگی، امیرحسین (۱۴۰۰)، الگوی چابکی سازمانی در آموزش عالی کشاورزی ایران با رویکرد گرندد تئوری، *مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی*، دوره ۱۱، شماره ۴۲، صص ۱۲۸-۱۰۳.
- ثمری، عیسی؛ یمنی دوزی سرخایی، محمد؛ صالحی عمران، ابراهیم؛ گرائی نژاد، غلامرضا (۱۳۹۳)، بررسی و شناسایی عوامل مؤثر در فرآیند «توسعه دانشگاهی» در دانشگاه‌های دولتی ایران، *مطالعات برنامه‌ریزی آموزشی*، دوره ۲، شماره ۴، صص ۶۷-۱۰۰.
- جهان‌بین، فرزاد؛ فتحی، محمدجواد (۱۳۹۷)، بررسی و مقایسه مؤلفه‌های تمدنی میان ایران و آمریکا، *پژوهشنامه انقلاب اسلامی (علمی- پژوهشی)*، دوره ۸، شماره ۲۷، صص ۶۶-۴۱.
- جوانجش، مرجان؛ فضل‌الهی قمشی، سیف‌الله؛ ابوالقاسمی، محمود (۱۳۹۹)، دانشگاه تمدن ساز اسلامی؛ چالش‌ها و راهکارها، *معرفت*، سال ۲۹، شماره ۳، پیاپی ۲۷۰، صص ۸۲-۷۱.
- حسین نژاد، حمید (۱۳۸۵)، رابطه علم با فرهنگ و تمدن اسلامی از دیدگاه شهید مطهری قدس سره، *بازتاب اندیشه*، شماره ۸۳.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۴/۰۴/۲۰)، «بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از دانشجویان»، www.farsi.khamenei.ir.
- خدایی، ابراهیم؛ محمدی، رضا؛ ظفری پور، طاهره (۱۳۹۵)، مقدمه‌ای بر طراحی الگوی دانشگاه

- تمدن ساز، کنگره ملی آموزش عالی ایران، دوره اول.
- خرمشاد، محمدباقر؛ آدمی، علی (۱۳۸۸)، انقلاب اسلامی، انقلاب تمدن ساز؛ دانشگاه ایرانی، دانشگاه تمدن ساز، فصلنامه‌ی تحقیقات فرهنگی، دوره دوم، شماره ۶، صص ۱۸۸-۱۶۱.
- خرمشاد، محمدباقر، کیانی، نیما (۱۳۹۱)، تمدن اسلامی - ایرانی الهام‌بخش موج سوم بیداری اسلامی، مطالعات انقلاب اسلامی، دوره ۹، شماره ۲۸، صص ۲۷-۵۰.
- ذاکر صالحی، غلامرضا (۱۳۹۶)، دانشگاه ایرانی و مناقشه هویتی - کارکردی: در جستجوی الگوی گمشده، پژوهش‌نامه مبانی تعلیم و تربیت، دوره ۷، شماره ۱، صص ۴۳-۲۷.
- ذاکر صالحی، غلامرضا (۱۳۹۷)، مسائل آموزش عالی ایران، تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- راجی، سید محمدحسینی؛ خاتمی، سید محمدرضا (۱۳۹۷)، صعود چهل ساله، مؤسسه‌ی فرهنگی قدس ناشر، انتشارات معاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی.
- رضانی، فاطمه؛ حیدری محمدحسین؛ نوروزی، رضا علی (۱۳۹۸)، بازشناسی الگوی «معلم الهام‌بخش» مبتنی بر احوالات سه معلم برجسته ایران معاصر محمدحسین نائینی، محمدحسین طباطبایی و مرتضی مطهری، فصلنامه‌ی علمی تربیت اسلامی، دوره ۱۴، شماره ۳۰، صص ۱۷۶-۱۵۵.
- سرخیل، بهنام (۱۳۹۹)، چیش نخبگانی، جوانان و چالش‌های پیش روی تمدن نوین اسلامی؛ تأکید بر نخبگان دانشگاهی، فصلنامه‌ی مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی، دوره ۳، شماره ۲، صص ۱۶۱-۱۸۶.
- سعید اردکانی، سعید؛ موسوی، سید محمد؛ انوری علی آباد، محمد طه؛ خدایاریان، مسعود رضا (۱۳۹۲)، تحلیلی بر عوامل مؤثر در تحقق دانشگاه تمدن‌ساز با استفاده از تکنیک دیماتل فازی، مدیریت در دانشگاه اسلامی، دوره ۲، شماره ۵، صص ۸۶-۷۱.
- سلطانی، مصطفی؛ فرمانیان، مهدی؛ روحی، نبی‌الله (۱۳۹۸)، بنیان‌های فکری تمدن نوین اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری، فصلنامه مطالعات راهبردی ناجا، سال چهارم، شماره چهاردهم، صص ۲۹-۵.

- سهل آبادی، ابوالقاسم خسرو؛ امینی، سید جواد (۱۳۹۸)، نگرش کیفی به تمدن اسلامی در هزاره جدید، فصلنامه علمی مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی، سال نهم، شماره ۳۶، صص ۳۵۲-۳۲۵.
- سیاح، سیدامیر؛ شهیازی غایی، موسی (۱۳۹۹)، دربارهٔ جهش تولید: ۱. الگوی راهبردی حمایت از تولید، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، کد موضوعی ۲۲۰، مسلسل: ۱۷۰۴۳.
- سیاهپوش، ابوتراب (۱۳۸۹)، ویژگی‌های دانشگاه تمدن ساز، فصلنامه‌ی جامعه پژوهشی فرهنگی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال اول، شماره ۲، صص ۱۲۲-۱۰۵.
- طوسی، فاطمه؛ طاهری خسروشاهی، محمدحسین (۱۴۰۱)، دولت‌سازی تمدنی: آسیب‌شناسی فرهنگ سیاسی پشیمان، فصلنامه مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی، دوره ۵، شماره ۱، صص ۳۳۶-۳۰۹.
- عزتی، امیرحسن؛ چهاردولی، عباس؛ ترابی، محسن (۱۳۹۹)، مؤلفه‌های تمدن نوین اسلامی و الزامات شکل‌گیری و ثمرات آن مبتنی بر بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، فصلنامه مدیریت اسلامی، دوره ۲۸، شماره ۱، صص ۹۶-۷۵.
- عیسی زاده، عباس؛ شرف‌الدین، سیدحسین (۱۳۹۵)، نظریهٔ برخورد تمدن‌ها چهارچوب مفهومی درک اسلام‌هراسی، غرب‌شناسی بنیادی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال هفتم، شماره ۲، صص ۶۲-۳۷.
- فانی، علی‌اصغر؛ زرین‌نگار، محمدجعفر؛ دانایی‌فرد، حسن؛ دلخواه، جلیل (۱۳۹۷)، واکاوی و تبیین تمدن‌سازمانی در سازمان‌های دولتی ایران، مجله مدیریت دولتی، دوره ۱۰، شماره ۱، صص ۱۰۸-۹۸.
- فراستخواه، مقصود (۱۳۹۷)، تاریخ دانشگاه در ایران، به کوشش نسرتین اصغرزاده، تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- کلدی، علیرضا؛ مین‌باشی، فاطمه (۱۳۸۸)، بررسی کارکردها و مشکلات اجتماعی و فرهنگی دانشگاه‌ها از نظر دانشجویان (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و

- تحقیقات)، پژوهشنامه علمی پژوهشی علوم اجتماعی آزاد گرسار، سال سوم، شماره ۱، صص ۹۲-۷۳.
- گودرزوندچگینی، مهرداد (۱۳۹۷)، رویکرد دانشگاه‌های نسل چهارم کار و عمل (مورد مطالعه: دانشگاه‌های کمبریج، استنفورد و هاروارد)، فصلنامه آموزش مهندسی ایران، سال بیستم، شماره ۷، صص ۱۶-۱.
- گودرزی، غلامرضا (۱۳۹۶)، مدل‌سازی ویژگی‌های نیروی انسانی در راستای تحقق تمدن زمینه‌ساز، فصلنامه علمی پژوهشی مشرق موعود، سال نهم، شماره ۲۴، صص ۵۳-۳۹.
- مردیها، مرتضی؛ پاک‌نیا، محبوبه (۱۳۹۶)، دانشگاه نجبه، دانشگاه توده، تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی ایران.
- مقیسه، رضا؛ کیقبادی، علیرضا؛ پدرام، عبدالرحیم (۱۳۹۷)، علائم پیدایش تمدن نوین اسلامی؛ هشدار برای ایجاد و تقویت نهادهای تمدن‌ساز، فصلنامه مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی، دوره ۱، شماره ۱، صص ۲۹-۱.
- منصوری، سمانه؛ صمدی، مجتبی (۱۳۹۹)، ترسیم نقش و جایگاه مفهوم سرمایه اجتماعی در شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی، فصلنامه مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی، دوره ۳، شماره ۲، صص ۲۵۸-۲۲۱.
- مهرآور، شهرام (۱۴۰۰)، شناسایی مؤلفه‌های دانشگاه تمدن‌ساز ایرانی اسلامی: یک مطالعه فراترکیب، فصلنامه مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی، سال ۲۵، شماره ۱، صص ۱۵۳-۱۳۲.
- نجفی، موسی (۱۳۹۹)، نظریه‌ی «تمدن نوین اسلامی» از رویکرد فلسفی - نظری تا رویکرد تاریخی - نظری، فصلنامه مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی، دوره ۳، ش ۲، صص ۴۰-۱.
- همتی، حیدر؛ قمی، محسن (۱۳۹۸)، شاخصه‌های تمدن‌ساز در اصول اعتقادی از منظر آیت‌الله خامنه‌ای، فصلنامه مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی، سال ۲۳، شماره ۴، صص ۶۸۶-۶۷۱.

References

- Bashir, Hassan; Ghiasi Fathabadi, Hadi (2020), Civilizational challenges

facing the Islamic Revolution of Iran. *Journal of New Islamic Civilization Fundamental Studies*, 3(1) (serial no. 5), 1-28.

- Parsamehr, Taghi (2020), The role of civilized government in entrepreneurship: A framework for the future of the Islamic Republic of Iran. *Journal of New Islamic Civilization Fundamental Studies*. 3(2) (serial no. 6), 289-322.
- Pourjavid, Soheila; Alibeigi, Amir Hossein; Khosravipour, Bahman (2021), Organizational agility model in Iran's agricultural higher education centers with Grounded Theory approach. *Quarterly of Interdisciplinary studies on strategic knowledge*. 11(42) (serial no.42), 103-128.
- Safari, Isa; Yemeni Dozi Surkhabi, Mohammad; Salehi Imran, Ebrahim; Graynehad, Gholamreza (2014), Investigating and identifying effective factors in the process of academic development in Iran's state universities. *Journal of Educational Planning Studies*. 2(4), 67-100.
- Jahanbin, Farzad; Fathi, Mohammad Javad (2018), Investigating and identifying civilization components between Iran and the U.S.A. *Scientific-research Quarterly of Islamic Revolution*. 8(27), 41-66.
- Javanbakhsh, Marjan; Fazlullahi Qomshi, Saifullah; Abdul Qasemi, Mahmud (2021), Islamic civilization- building university; challenges and strategies, *Marefat*, 29(3) (serial no. 270), 71-82.
- Hosseinejad, Hamid (2006), The relationship between science and Islamic culture and civilization from Morteza Motahari's viewpoint. *Baztabe Andusheh (eflection of thoughts) journal*, 83,
- Khamenei, Ayatollah Ali. (2006) The relationship between science and Islamic culture and civilization from Morteza Motahari's viewpoint. *Baztabe Andusheh (eflection of thoughts) journal*, 83. www.farsi.khamenei.ir
- Khodaei, Ebrahim; Zafaripour, Tahereh; Mohammadi, Ebrahim (2014), An introduction to design a model for civilization-building university. National Congress of higher education of Iran. Period.1
- Khoramshad, Mohammad Bagher; Adami, Ali (2009), Islamic revolution; civilization-building revolution; Iranian university; civilization-building university. *Quarterly of Cultural Research*, 2(6), 161-188.

- Khoramshad, Mohammad Bagher; Kiani, Nima (2012), Islamic-Iranian civilization: an introduction for the third wave of Islamic awakening. *Islamic Revolution Studies*. 9(28), 27-50.
- Zakersalehi, Gholamreza (2017), Iranian university and the function-identity conflict, seeking the lost model. *Foundation of education*, 7(1), 27-43.
- Zakersalehi, Gholamreza (2018), Higher education issues and problems in Iran. Tehran: Institute for social and cultural studies.
- Raji, Sayed Mohammad Hossein; Khatami, Sayed Mohammad Reza (2018), The 40-year Ascent. Quds cultural institute. Astan Quds Razavi publication, deputy office for Islamic ideology.
- Ramazani, Fatemeh; Heidari, Mohammad Hossein; Nourozi, Reza Ali (2018), Biography of three Iranian outstanding teachers; Mohammad Hossein Naiini, Mohammad Hossein Tabatabaei, and Morteza Motahari. *Bi-quarterly of Islamic Education*. 14(30), 155-176.
- Sarkheil, B (2020), Elite arrangement, youth and challenges facing the new Islamic civilization; Emphasis on academic elites. *Scientific Journal of New Islamic Civilization Fundamental Studies*, 3(2), 161-186.
- Saida Ardakani, Saeed; Mosavi, Sayed Mohammad; Anvari Aliabad, Mohammad Taha; Khodayarian, Masoud Reza (2013), Analysis of the effective factors in the realization of civilization-building university using Fuzzy Dematel technique, *Management in Islamic University*, 2(5), 71-86.
- Sultani, Mostafa; Farmanian, Mehdi; Rohi, Nabi Allah (2019), The intellectual foundations of the modern Islamic civilization in the thoughts of Ayatollah Khamenei. *NAJA strategic studies Quarterly*. 4(14), 5-29.
- Sahlabadi, Abolghasem Khosro; Amini, Sayed Javad (2019), Qualitative approach to Islamic civilization in new millennium. *Interdisciplinary studies on strategic knowledge*. 9(36). 325-352.
- Sayah, Sayed Amiri; Shahbazi Ghaei, Mosa (2020), About the jump in production: the strategic model of production support. *Islamic research center*. Subject code: 220, 17043.

- Siahposh, Sayed Abu Torab (2010), Features of a civilization-building university, *Quarterly of sociological cultural studies*. Research institute for Islamic culture thought. 1(2), 105-122.
- Toussi, F., Taheri Khosroshahi, M (2022), civilizational statebuilding: Pathology of Supportive Political Culture. *Scientific Journal of New Islamic Civilization Fundamental Studies*, 5 (1), 309-336.
- Ezzati, Amir Hassan; Chahardooli, Abbas; Torabi, Mohsen (2020), The components of modern Islamic civilization, requirements for its establishment, and its benefits from the Supreme Leader's viewpoint. *Quarterly of Islamic Management*. 28 (1), 75-96.
- Issazadeh, Abbas; Sharafoddin, Sayed Hassan (2016), The clash of civilization theory: the main conceptual framework in understanding Islamophobia. *Fundamental Western studies, Institute for humanities and cultural studies*, 7 (2), 37-62.
- Fani, Ali Asghar; Zarrinnegar, Mohammad Jafar; Danaeifard, Hassan; Delkhah, Jalil (2018), Investigating and explaining organizational civilization in Iran governmental organizations. *Journal of public administration*. 10(1), 98-108.
- Ferasatkah, Maghsoud (2018), The history of University in Iran, by the help of Nasrin Asgharzadeh. Tehran: Institute for social and cultural studies.
- Kaldi, Ali Reza; Falah Minbashi, Fatemeh (2009), Investigation of social-cultural functions of universities in view of students (case study: students of the Islamic Azad University, sciences and research branch). *Garmsar scientific-research journal of social sciences*. 3 (1), 73-92.
- Goudarzvand Chegini, Mehrdad (2018), The fourth generation university labor and action approach (case study: Cambridge, Stanford, and Harvard universities). *Iranian journal of Engineering Education*. 20 (7), 1-16.
- Goudarzai, Gholamreza (2017), Modeling the characteristics of human resources in order to realize the fundamental civilization. *Research quarterly of Mashreq-e Mouood*. 9 (24), 39-53.
- Mardiha, Morteza; Paknia, Mahbobeh (2017), Elite university, Tudeh university. Institute for humanities and cultural studies.

- Moghiseh, Reza; Kighobadi, Alireza; Pedram, Abdul Rahim (2018), Signs of the emergence of a new Islamic civilization: A warning to create and strengthen civilization-building institutions. *Scientific journal of new Islamic civilization fundamental studies*. 1 (1), 1-29.
- Mansouri, Samaneh; Samadi, Mojtaba (2020), Drawing the role and place of the concept of social capital in the formation of a new Islamic civilization. *Scientific journal of new Islamic civilization fundamental studies*. 3(2), 221-258.
- Mehravar, Shahram (2021), Identifying the components of the Iranian-Islamic civilization university: A meta-synthetic study. *Quarterly of the knowledge studies in the Islamic university*. 25 (1), 132-153.
- Najafi, Mosa (2020), Theory of modern Islamic civilization from philosophical-theoretical approach to historical-theoretical approach. *Scientific journal of new Islamic civilization fundamental studies*. 3 (2), 1-40.
- Hemati, Haydar; Ghomi, Mohsen (2019), Civilization-related parameters in the theological precepts from view of Ayatollah Khamenei. *Journal of the knowledge studies in the Islamic university*. 23 (4), 671-686.
- Bowden Brett (2016), Civilization and Its Consequences. Political Science, *International Relations, Political Theory Online Publication Date: Feb 2016*.
- Birks, M. & Miles, J (2015), *Grounded Theory: A practical Guide*. London: Sage.
- Chou, Linjie and Stone, Linda and Cai, Yinyin, (2011), The Impact of Social Environment on Human Civilization: A *Paradigm of Institutional and Genetic Factors*, Archive Euro-Eco, Vol. 1, pp. 34-40,2011.
- Frticiu, Lucia, Mihescu, Diana. Andnu, Marcela (2015), *Culture-Civilization-Organizational Culture and Managerial Performance*. <http://creativecommons.org>.
- Qadri, Allah Ditta (2020), The Tradition of Innovation in Islamic Civilization: An Exclusive Study of Early Ages of Islam. *Almilal Journal of Religion and Thought Pakistan*, Available at SSRN: <https://ssrn.com>.
- Wei, Ruan (2012), 'Civilization' and 'Culture', *International Review of Social Sciences and Humanities*, Vol. 1, No. 1, pp. 1-14.